

עין משפט
גד מצוה

יא א מיי פֿון מהלכות שאלה ופקודין הלכה ד קמג עשין פנח טויער ח"מ קומן וואו:

יב ב מיי פֿון מהל' מעשר שני ה' ח:

יג ג מיי פֿייג מהל' גירושין ה'ל' כד טויער אה"ע סימן ח סעיף יח:

יד ד מיי פֿיג מהל' גירושין הלכה ט י טויער שם סימן קלב סעיף ד:

יו ה מיי פֿכ"ד מהל' מלה ולח הלכה ט קמג עשין זד טויער ח"מ סי' מעט סעיף ז:

—♦—

תוספות ישינים

והיונן לאלתר פ"ה דאש שזו צמים חיישי' דילמא אחריתי נינהו לפי שהמים משונים לזרת האדם. וליג' דלקמן אומר דמיא מלמא צמתי. והא דלאמר לקמן (קכ), לאלתר ג' ימים אין מעדין עליו היינו נגדג. ועוד ה' דהא קאמרי סימנים ודלי מהימנא. הרי מ"מ עליהו סמא ואיכא לממר דאמריה דדדמי כיון דמתי ר מלממה הו. וי"ל דאמריה דדדמי ר לא יא' הטעם מן המים. ואשרי ואם לא יא' מן המים אשמו אסורה דמי שאלן אפי' סוף אשמו אסורה. ומסי' כגון אם חזרה לאלתר כשגלה מן המים מיד דהאם לא שייך דדדמי ג' דהכא מצי למיזה שיהי צמי כמו מת. ואין לה צמה לטעות. ודייקא ג' אבא א' המתניע עד לאחר ג' ימים לא מהימנא דלימור נשמנה מרחיקת ואמריה דדדמי. וליג' לאחר ג' ואחריה סימנים מובהקים דלאן עשוין להשתנות דדדמי ממה ולא על טעמיות ע"ש סמכיתן שיהי לא יוכל דילמא תפח אלא אסימון. וליכ"ע היכא דאיכא סימן מובהק כדכ' פרק' ודלי מהימנא אפי' לאחר ג'. (ואפ"ל לזכא איניש כה"ג אמרי' פ' אלו געויות צל"ק ידו למעט משגשג וברכ"ה שרי"ל איהי כדרכא): שובששמי' מאי סימנים איכא. ואי"מ אפי' הוא יחיד צה סימני להמניה לומר אחריתי נינהו דמנוי דאמריה הו' אפי' וי"ל דאיכא עדים שריא שהפקיד אלא ועדיין הו' אלא וצעדים ודאי לא מהימן לומר לקויון לא אלא: ופי' חיישין שמה פינן. ואי"מ דלמא שאני האם משום דאין לו לחוש שמה להק"ל אלא במפקדי לא מפקדין משום דשמה פינן. וי"ל דהיי' קולא דקאמר דהי טעל ומעשר ממנו על מקום אחר על ודאי טעל: **אביי** אומר חיישי'. ואי"מ לאביי כיון דאף בלא הוחזקו חיישין היאך ממלא עוד גט כשר. וי"ל כשהאשה גיטא צדיה ואמריה שקבלה מצטלה אין לו לומר שהוא משל אחר. אבל כיון בלא הוחזקו וליכא שום כתבא אלא (היא שולח) [שלחו מהם] וילתק שריב וכן כההיא גיטא דאשתהה צנהדרעא חייש אביי לשני יוסף בן שבעון שאלון גגט צדי האשה. והא דלאמר סוף מיתלתין (קכג):

צעודא (דאורי' דמכפר אריה שיתא) [דיוחגן ארי' מכפר שחיל' שהשיג ר' טרפון את אשמו ואמאי לא חיישי' למרי (אמו) [ויומנן. וי"ל דלאן ר' טרפון בקד שלא היה צדומו מחו רק אמו לצד ולמחא אחר לא חש דקאמר צמקון (קטו). צעובא דענן (דשמה) [דכיון] שכל עובד אחר לא חיישין לענן במדינה אחרת ואמרי' דחייש לשני יתחק: (א) עי"ל דשאני האם דלאמר השלים לפנינו דכאן ממנו גט שכתוב צו יוסף בן שבעון ואח"כ נמלא וזכו שאבד. ואחרי שיש אמתלא כו לא חיישי' ובהכי ניתא מה שמקשינן העולם הריי מוכח [רנא] מההם דלא חיישי' אף היכא דאיכא ספק [דלמא האם לא חיישין משום דליכא ספק] ואכן לגבי"ל ניתא דכיון דמוכח משם דאף דהיכא דהוחזקו לא חיישין כיון דליכא ספק הי"ז היכא דאיכא ספק ולא הוחזקו לא חיישין:

קטו:

והזינהו לאַתֶּר. פי' לאלתר שהעלוס מן המים אבל אם שהו צמים הרבה אין לחוש דמיא מלמא צמתי כמי כי ליתא למכה כדאמר צפ' בתרא [לקמן קכא]. אבל כששויה אחר העלאה מיתפח תפח:
וקאמרי סימנים. אבל על ידי טעמיות עיין אין להאמינם [א] דלאמרי

דדמי ודדגר מועט

יאמרו שאלו צעליהן של אלו אבל מה שפי' בקוגט' דמים משנים לזרת הפנים אין נראה דהא אמרי' לקמן בפרק בתרא (שס) דמיא מלמא צמתי היכא דליכא מכה ואי סימנים לאו דלורייתא איירי הכא צסימנים מובהקים דהוו דלורייתא כדאמרין באלו מליאות (צ"מ דף כו: ושם) אי נמי מהני ע"פ טביעות עינא. ר"י:

וקאמרי סימנים. פי' רצינו חננאל ש"מ דאשה ועד אחד בצפינה טעבעה (ו) ואמרו מת לא מהני וכל שכן עובד כוכבים אפי' מסיק לפי תומו ומימה היאך משיאין נשי בני אדם טעבדו על ידי טביעת עין בלא שום הכרת סימנים ושמה איירי כשנשחתה קלת לזרת פניהם דאלכולס כוורי ולא נשאר אלא מה שטנו צמשה צפ' בתרא [קמן קכ]. וכן מפרש רצינו מס לקמן גבי אין מעדין אלא עד ג' ימים כשנשחתה לזרת פניו מיירי כמו שמפרש צמשה אבל אם לזרת פניו שלימה שריא אפי' אחר כמה ימים: **וְבֵן הוּיִין** ובחביתא רמיין. אר"י דאיירי בהפקיד אאלו צעדים ולכן היה נוטל צמקון מובהק דאי ליכא עדים מה מועיל הסקמן יכול לומר לקויון הן צדי וכן הא דלאמר פרק איהו נשך (צ"מ דף ע. ושם) הני זוזי דיתמי היכי עבדינן להו חזינא איניש דליח' ליה דהנא פריכא כו' ודוקא דהנא פריכא אבל כלים לא דלמא אפקדינהו גביה ויהיז סימנא ושקיל להו ומיזה קשה דלאמר צמכות צ (כמוצות דף פה: ושם) גבי כסא דכספא דאפקידו צי חסא כציב חסא ולא פקיד כו' עד ולא אמרן אלא דלא רגיל דעייל לצימיה אבל רגיל דעייל לצימיה אימר איניש אחריתא אפקיד ומיחזא חזא ומשמע דאיירי שלא הפקיד זה צעדים ואפ"ה קאמר חדא דיענא ציה צמאך דלא אמיד ועוד הא קיהיז סימנא ומה מועיל הסקמן כיון שלא הפקיד אאלו צעדים וי"ל ששני הטעמים מנריך דלא אמיד וקא יהיז סימנא ואם תאמר אם כן בצפ"ק

דכמוצות (דף יג.) גבי ארוס וארוסא ליה אביי וזהא כי לא מודי מי מכשר רבנ' גמליאל כיון דלא מכשר רבנ' גמליאל אלא כדצו כשרים אאלה והכא כולן פסולין לצד מארוס ולהכי פריך כי לא מודי פירוש כי לא מהני טעמא דמודי' לחודיה מי מהני צדיה טעמא דהלכה כר"ג כו': **אַתְרַמְיוּי** **אחרמי** ליה. הכא משמע דמנין ומהה לא הוי סימן והא דלאמר באלו מליאות (צ"מ דף כג.) מדמשקח הוי סימן מדה ומנין נמי הוי סימן מהא האם מיירי צענין שאין דרך בני אדם להנניע אבל הכא דרך בני אדם להנניע צמדה זו: **וְבֵי חַיִּישִׁין שְׂמָא פִּינָן**. מימה מאי קשיא היא מהאי דהא צממונא יש לחוש לעולם שמה פינן ולא נפיק ממונא מחזקתיה וי"ל דנראה לו דלמות כיון דרגילות לפנותם ואפי' הכי לא חיישין שמה פינן לענין ממונא נמי מפקינן ליה מחזקה כיון דלא חיישין אע"ג דרגילות הוא: **אִימָרוּ** **אִישְׁתְּלִיִּי** **אִישְׁתְּלִי**. פי' רצינו חננאל צירושלמי דמעשר שני בפרק צ' רבי יונה ורבי יוסי הוו שותפי בגרבי דחמרא כד דמן רבי יונה אמר רבי מני צריה דרבי יונה דרבי יוסי כל גרבי דכמיז ציה רבי יונה ידידה הוא א"ל אשתמד הוה ידידה והשמה דידי: **יִצְחָק** **ריש גלותא בר אחתיה ב'**. איירי בלא הוחזקו מרי יתחק ובשכימי שירתא דאי לא שכימי שירתא ולא הוחזקו התנן צפ"ק דצנא מליעא (דף כ. ושם) דכל מעשה צית דין הרי זה יחזיר ואי שכימי שירתא הוחזקו מרי יתחק א"כ אמאי לא חייש רבא דהא לקמן גבי ענן צר חייא ממגורה חייש רבא דלמא צגמלא פרחא אזיל כיון שהוחזקו שהיה שם ענן אחר אלמא בלא הוחזקו חיישי' (א) **אִמָּר רבא מנא אמינא** ליה דהנהו תרי שפרי בוי. ואי"מ ואמאי לא מייתי רבא מרצה רביה דלאמר צפ"ק דצ"מ (דף יח: ושם) ובפרק כל הגט (גיטין דף כו.) גבי גיטא דאשתמה צבי דינא דרצ הונא ואמר דיחזיר משום דלא הוחזקו אפי' בשירות מלויות וי"ל דאין הכי נמי אלא דניחא ליה לאיתמי דאיה מאמוראי קמאי א': **וְהָא חבי בר ננאי ב'**. ואי"מ היכי פשיט רבא ליסורא מממונא דהכי פרכי' על רבה צפ"ק דצ"מ (דף כ: ושם) גבי גיטא דאשתמה צי דינא דרצ הונא ועוד הא בהוחזקו מרי יתחק מודה רבא כדפי' לעיל והכא בהוחזקו שני חצי בר ננאי וי"ל דמדמה רבא ממונא היכא דהוחזקו לאיסורא דלא הוחזקו:

האשה שלום פרק חמשה עשר יבמות

וקאמרי סימנים. דאי לאו סימנים חיישין דלמא אחרים נינהו לפי שהמים משנים לזרת הפנים ואין ניכר כל כך: **שקלנינהו**. כדר החורמים לך: **אמר ליה**. מפקיד: **והא כן וכן הויין**. כך וכך סאין הוי: **ובצניחא רמיין**. ועדיין הן אלנך צחצית אא וצדוק צה תמלא כחשצוני: **אמר ליה דידך שקלנינהו**

והני אחריני נינהו. ושלי הם: **היינו שני פ"ח**. דמניא לעילוי והשיא רבי את נשומיהן על פי נשים ומרלינן דלאמרי סימני ולא אמרינן אחריתי נינהו וסימנים הכי איתרמו: **חושבנא**. איכא למימר דמתרמי: **ומי חיישין שמה פינן**. היכא דסימנא קמא איתא קמן: **קרנן**. הקדש: **דימוע**. חולין ומרומה שנתערבו ואין נאכל אלא לכהן: **הסכנה**. שגורו שלא לקיים מצות אלתא לא אמרינן שמה פינא אותה תצוהא שנתן צה בצמיצת אות זה ואלו אחרים: **הרי אלו חולין**. דלולין צמר רוצא: **מיכפר הוה כפר ליה**. מקנה וגורר היה את האות: **לפניחא שצקה**. להלל פירות שצמחה הניח צה אות זה ולא גיררה כדי שיצדלו בני אדם מכן: **פניחא**. לשון שימור כאלס שחולה ממונו כאלס חשוד כדי שלא יגולוזהו הימנו ודומה לו צהגול עלים (צ"ק דף א.) הלוקח שדה צסס ריש גלותא כו' ופניחא צעלמא (א) קצעין: **מי חיישין לפרי יתחק**. היכא בלא הוחזקו שני יוסף בן שמעון צעיר אחת: **רבא אמר לא חיישין**. הואיל ולא הוחזקו אבל היכא דהוחזקו מודה כדלאמר לקמן (דף קטו.). **האנא גיטא דאשתמה צנהדרעא כו'**. האשה עומדת ומצועמו

לפנינו: **צדד קלוגיא**. שם עיר: **סיצקד כל נהרדעא**. אם יש שם אנדרולינאי אחר חוץ מצעל אשה זו: **ואם אינא דחיישין יצקד כל העולם מיצעי ליה**. שמה אנדרולינאי אחר היה צנהדרעא והלך לו: **משום כדודו**. שלא להחזיקו כטועה שואל דבר שאין לריך: **שתיי עוצא**. ואפ"ל שגבינן כשמוציא שט"ח על אחרים ולא חיישין שמה אחר היה וכיון דלענין ממונא אף על גב דהוחזקו לא חיישין לענין ליסורא כי לא הוחזקו מינא לא חיישין: **דלמא**

כבודו דאבוה דשמואל הוא דשלח הכי אמר רבא מנא אמינא לה דהנהו תרי שפרי דנפקי במחזוא וכתיב בהו חבי בר ננאי וננאי בר חבי ה'אוגבי בהו (ט) רבא בר אבוה זוזי והא חבי בר ננאי וננאי בר חבי במחזוא שכיחי טובא ואביי למאי

ואמר דאמרי' איהו איהו ויהודה איהו שמואל הלכה כרבנ' גמליאל ואמר ליה אביי וזהא כי לא מודי מי מכשר רבנ' גמליאל כיון דלא מכשר רבנ' גמליאל אלא כדצו כשרים אאלה והכא כולן פסולין לצד מארוס ולהכי פריך כי לא מודי פירוש כי לא מהני טעמא דמודי' לחודיה מי מהני צדיה טעמא דהלכה כר"ג כו': **אַתְרַמְיוּי** **אחרמי** ליה. הכא משמע דמנין ומהה לא הוי סימן והא דלאמר באלו מליאות (צ"מ דף כג.) מדמשקח הוי סימן מדה ומנין נמי הוי סימן מהא האם מיירי צענין שאין דרך בני אדם להנניע אבל הכא דרך בני אדם להנניע צמדה זו: **וְבֵי חַיִּישִׁין שְׂמָא פִּינָן**. מימה מאי קשיא היא מהאי דהא צממונא יש לחוש לעולם שמה פינן ולא נפיק ממונא מחזקתיה וי"ל דנראה לו דלמות כיון דרגילות לפנותם ואפי' הכי לא חיישין שמה פינן לענין ממונא נמי מפקינן ליה מחזקה כיון דלא חיישין אע"ג דרגילות הוא: **אִימָרוּ** **אִישְׁתְּלִיִּי** **אִישְׁתְּלִי**. פי' רצינו חננאל צירושלמי דמעשר שני בפרק צ' רבי יונה ורבי יוסי הוו שותפי בגרבי דחמרא כד דמן רבי יונה אמר רבי מני צריה דרבי יונה דרבי יוסי כל גרבי דכמיז ציה רבי יונה ידידה הוא א"ל אשתמד הוה ידידה והשמה דידי: **יִצְחָק** **ריש גלותא בר אחתיה ב'**. איירי בלא הוחזקו מרי יתחק ובשכימי שירתא דאי לא שכימי שירתא ולא הוחזקו התנן צפ"ק דצנא מליעא (דף כ. ושם) דכל מעשה צית דין הרי זה יחזיר ואי שכימי שירתא הוחזקו מרי יתחק א"כ אמאי לא חייש רבא דהא לקמן גבי ענן צר חייא ממגורה חייש רבא דלמא צגמלא פרחא אזיל כיון שהוחזקו שהיה שם ענן אחר אלמא בלא הוחזקו חיישי' (א) **אִמָּר רבא מנא אמינא** ליה דהנהו תרי שפרי בוי. ואי"מ ואמאי לא מייתי רבא מרצה רביה דלאמר צפ"ק דצ"מ (דף יח: ושם) ובפרק כל הגט (גיטין דף כו.) גבי גיטא דאשתמה צבי דינא דרצ הונא ואמר דיחזיר משום דלא הוחזקו אפי' בשירות מלויות וי"ל דאין הכי נמי אלא דניחא ליה לאיתמי דאיה מאמוראי קמאי א': **וְהָא חבי בר ננאי ב'**. ואי"מ היכי פשיט רבא ליסורא מממונא דהכי פרכי' על רבה צפ"ק דצ"מ (דף כ: ושם) גבי גיטא דאשתמה צי דינא דרצ הונא ועוד הא בהוחזקו מרי יתחק מודה רבא כדפי' לעיל והכא בהוחזקו שני חצי בר ננאי וי"ל דמדמה רבא ממונא היכא דהוחזקו לאיסורא דלא הוחזקו:

למאי

אביי לטעמיה דאמר בפרק גט פשוט לנפילה דחד אי חיישין אי לפקרן כיון דחיישין לא מפקי' ליה מאי אמתר דלמא מסר להו נהליה אותיות נקנות במסירה פי' בכה"ג דשמייה כשמייה ואע"ג דאביי ס"ל בפרק גט פשוט אותיות נקנות במסירה צריך להביא ראיה ח"מ אי הוה טעין אידיך יוסף בן שבעון האי שטרא דאת מפקדת דילי הוא. ומיזה כל אימת דלא טעין לאו טענינן ליה ומגבי' מיניה בע"כ. ורבא פליג עליה דאביי האם בפרק גט פשוט וס"ל דאין צריך להביא ראיה. ואפשר דהכא דלדביו דרבא קאמר כלומר כיון דרבא דפליג עליה ס"ל אותיות נקנות במסירה וא"צ להביא ראיה אפשר דרבא בר אבוה ס"ל כוותיה:

מסורת הש"ם

(א) מעשר שני פ"ד מ"א, (ב) [נמשיות איתא דמאי ופי' דבטעורא לקוח מעט הארץ], (ג) [בהנהוהו אשריי פרק השולח צניטין על המשהה כראשונה וכו' ד"ה נראה לריי וכו' גרס בצוגיא דהכא אלא דוד בר נהילאי מנהדרעא וכן כהה"ש שם בסיון ז בקלוגיא מתא אלא דוד בר נהילאי מנהדרעא], (ד) [וע"פ], (ה) [וע"י הטוב מוס' צ"מ ית. ד"ה נפק],

—♦—

הגהות הב"ח

(א) גבי' וכמיז ביה בנז קלוגיא: (ב) שם רבה בר רבא: (ג) רש"י ד"ה פניחא וכו' צעלמא ד"ה קצעין הס"ד: (ד) [תוס' ד"ה וקאמרי סימנים פי' וכו' צפסינא שטעבא והביירוהו מת:]

—♦—

הגהות הגר"א

[א] [תוס' ד"ה וקאמרי. דאמרי דדדמי. ניצ ועי' מש"ל דלדריי הרי"ף דהפ"א אלא משום דדדמי דאפי' בקדדמי לא מהימן וכתב הרמב"ן דעל סימנין סמכין מנו צמליה דלא משקר למי' דלורייתא סמכין דלאו עליהו סמכין כי. ומרדכי גיגס או קאמרי סימנין (ועמ"ש רבינו באה"ע סי' י"ז ס"ק ק"ו):

—♦—

תוס' חד מקבאי

בעולם לא אמרי' זמנין דסניא ליה והכא מ"ט אמרי' אלא משום דאמר' בדדמי ומקאמר דמשום דלא דייקא ומנסבא לא מוהימן עד אחד ואלא קאמר משום דעד אחד גופיה אמר בדדמי ש"מ דעד אחד דואי לא אמר בדדמי וכ"ש ב' עדים לא אמר בדדמי ואין להרהר אחר עדות עדים כלל ומכאן אתה למד שצוהו לדבריו הרב אלפס שכתב דתרי שהיו לא מהמני' במלמחה משום דקאמר' בדדמי ובוה אין דאוי לטמון על דבריו כלל אלא דאוי להורות ששני עדים במלמחה נאמנים אבל בעד אחד (א) (ע"כ) מצאתי דאחר על דאברין): (בייבי) [ורבא] תבדק כל העולם מיצבי ליה פי' יבדק קלינא מתא וסביבותיה אי' נתורעא וסביבותיה אי' כל העולם כולו דחיישי' לתרי נהרעא דחיישין בנטיין לשני שוריי אלא משום כבוד אבוה דשמואל הוא דשלחו ליה הכי. אמר רבא מנא דיענא דהנהו שפרי דנפקי במחזוא וכתיב בהו חבו בר ננאי וננאי בר חבו ומגבי ביה רבא בר אבוה זוזי והא חבו בר ננאי וננאי בר חבו במחזוא איכא טובא אלא כיון דהאי ננאי בר חבו מפקי לטורא לא חיישי' כבי האי לתרי ננאי בר חבו הוה נמי כיון דהאי יצחק איש גלותא דהוא דירי הכא אול מקורטוב לאספמיא לא חיישין לתרי יצחק. ואביי אמר לך הנתל למאי ניחוש לה אי ליחוש לנפילה מיוחר וזהיר ביה

^[1] נראה דלי' ועוד אי קאמרי סימנים אמאי מהי. (ב) הלשון משובשג בנאן ואולי דלי' ולא מצי למיזה שיעי צמת כמו בחי. (ג) לקמן דף קכא מנואר דחו בשפתיה צענין ויהיי' בתוך שיעור שעה דוקא